

Гостувам поетесата Анамария Коева и поетът Бойко Ламбовски

Bojko Lambovski

Ač se tomu stěží věří, dílo básníka, esejisty, překladatele a publicisty Bojka Lambovského (*1960) je u nás v Česku téměř zcela neznámé. Spisovatel pochází ze

Sofie. V hlavním městě odmaturoval na francouzském gymnáziu, studoval psychologii a v oblasti literární komparatistiky se vzdělal v ruském prostředí jako stážista Ústavu světové literatury Maxima Gorkého v Moskvě (1987). Po návratu ze Sovětského svazu byl zaměstnán ve Svazu bulharských spisovatelů a v Ústředním studentském domě kultury, zastával ředitelský post v Knižním centru při ministerstvu kultury a několik let vedl kulturní rubriku deníku *Sega*. Od roku 2014 je čestným předsedou bulharského PEN klubu.

Knižně debutoval sbírkou veršů *Vestonosce* (1986), k jejímuž publikování jako zkušenější starší kolega autora přátelsky povzbuzoval renomovaný básník Ivan Davidkov (1926–1990). Debut byl sice vyznamenán literární cenou Vladimira Baševa, ale Lambovski se odmlčel a další knihy vydal až po převratu. Z počátku 90. let minulého století je třeba jmenovat alespoň moderní současnou poezii sbírek *Alen dekadans* (1991), *Edvarda* (1992) a *Kritika na poezijata* (1995), příznivě přivítanou domácí kritikou.

Z francouzštiny (vedle drobných dětských knížek) a ruštiny Lambovski překládá zejména poezii (Robert Desnos, Nikolaj Gumiljov, Daniil I. Charms, Josif Brodskij, Bulat Okudžava). Je autorem četných rozhovorů se spisovateli, nekrologů, osobních vzpomínek a různých drobnějších publicistických textů, z nichž některé vyšly v knize *Glupak v podleza na sveta. Statii, eseta, fejletoni* (2007).

Čeští čtenáři si doposud mohli přečíst jedinou autorovu báseň v češtině – expresionisticky laděný *Výkřik* (Kmen 1989, č. 12) v působivém překladu Vladimíra Křivánka. Pro antologii *Do příští trávy...* (Nakladatelství Petr Štengl, Praha 2020), jež právě v těchto dnech vychází, jsem několik básnickových textů přeložil z jeho prvních dvou výše jmenovaných sbírek. Když v červenci 2018 autor navštívil Prahu, připravil jsem pro veřejné čtení na palubě plovoucí galerie (A)VOID těchto několik básní ze sbírky *Autiso. Stichtovorenija* (2016), doposud v češtině nepublikovaných.

Marcel Černý

Pohyb

Výtahy smrti
vozí všechny
nahoru i dolů
všelijak rychle.

Zakouším smutek –
z mojí udice
je docela rychlý
eskalátor pro ryby.

Jenže i já jsem jí
nějak lapen
jako v noční můře
od Korejce Kima Ki-duka.

Takže kdyby
i mě vytáhli
ke světu, kde
je dýchat anachronismus,
řekl bych, mohu-li,
asi tohle: nakonec to bolí,
ale celkově vzato ta jízda
nikdy nekončí a umí přitáhnout.

Šiko

Šiko vůbec nic nemá
love žádný
rodnej list nemá
ženu nemá
na jídlo nemá
zuby nemá půjčku nemá

zdraví nemá
cestovní pas nemá
spis agenta nemá
rozum nemá
barák nemá
má jenom jednu krabici
a tři jetý igelitky
z jedný čichá jednu plní
ve třetí si něco složil
co sis to tam složil Šiko
něco na parte sem si složil more
a co se tam píše Šiko
píše se tam UMŘEL ŠIKO
MU ho TEDA VYndEJ More...

Veselá žena u vody

se ženou literárních ambicí
sedíme u jezera povídáme si
ona říká že kritizuje zlo
já piju pivo a poslouchám žáby

přemyslím proč jsme oba tady
co děláme v týhle zaplivaný hospodě
žena je silně nábožensky založená
a já si cvrnkám víčkem po stole

do modré spirály nás vcucne tma
tíží nás svět jak sloní zadek
žena povídá jsem macatej kapr
a já opáčím že se mi líbí

ona se podívá a začne mě peskovat
že jsem si od ní nikdy nic nepřečetl
zato tě mám ženo vepsanou tadyhle říkám jí
a vystříhnu s víčkem parádní pas de deux

Veliká Tetka

Voděnka teče si dolů vždy,
my plyneme však zpět.
To lidé staří a nemocní
náš přepňují svět.
Nemyslí na to, kam jdou,
nepoznávají vlastní hlas.
Nevědí, pročpak žijou,
ani proč mrtvi nejsou vráz.

Nepamatují si, co se stane,
jak se to stane a kdepak –
zurčeli kdysi jak svěží pramen;
teď jsou jen spálená hlína.

Ze zvyku ještě hovoří,
ze zvyku vypijí kořalky hlt,
vše u nich však je marností,
ze všeho u nich čpí jediné smrt.

Ty Veliká Tetko z ráje,
je seber pod svá křídla mohutná,
je tramvaj nenech zajet
a v zábavné doved kraje
ta dítko dobrá, mírná, poslušná.

Veselá žena při soumraku

neznám
tyhle šedavé stíny
které byly topoly
neznám tuhle skleničku
plnou ginů s ledem

- В превог на чешку език ом g-p Марцел Черни

ohnivých džinů
džinů s vkrádající se
chůzí mameluků

neznám už nikoho
ve svém rodném městě
ve svém domě
ve svém rodném světě

a tak si v duchu zpívám
jako dvanáctihlasý nástroj

poněvadž už nikdo
mi nemůže nic vzít

tady bývala zoologická
veselá žena
tady kde sedíme
umírali lvi
dost jistá cesta k vítězství
říkal jsem kdysi

teď nám černí psi noci

přelétávají nad stolem
černá ušiska jim vlají vzduchem
i s vyplazenými černými jazyky
dlouhými vlídnými černými jazyky

a neptej se kolik mám dneska
večer času

celý život – odpovím – celý život
nic víc
víc ani muk

Anamarija Koeva

Cvičení ze samoty a jiné básně

Anamarija Koeva se narodila v černomořském Burgasu v roce 1993. Žije a tvoří v Bulharsku, své vzdělání získala (a i nadále získává) ve Velké Británii: po úspěšném absolutoriu architektury na Edinburské univerzitě nyní pokračuje magisterským studiem tvůrčího psaní na Univerzitě v Cambridgi.

A. Koeva je básnířkou, umělkyní, překladatelkou a předsedkyní charitativní organizace Rotaract ve Velké Británii a v Irsku. Je rovněž členkou obce spisovatelů v rodném Burgasu a spolupracuje s literárním studiem Mitični ptici (Mytičtí ptáci), jehož vůdčí osobnost představuje „artová“ pedagožka a básnířka Roza Bojanova.

Poezie A. Koevy byla publikována v Bulharsku (v literárních periodikách Znaci, More, Glosi, Diktum, Vezni) i

za hranicemi (na stránkách mexického časopisu Ofi Press, francouzské Revue Périodique či polského měsíčníku Poezja). Do češtiny doposud překládána nebyla.

Básniřka, mj. laureátka Ceny Petji Dubarovy (Burgas 2012) či Velké ceny za poezii z mezinárodní literární soutěže Uměním proti drogám (Burgas 2017), má na svém kontě již několik básnických knih. Po debutu Ot pokriva na dägata (Ze střechy duhy; nakl. Baltika, 2008) následovaly sbírky veršů Počerk (Rukopis; nakl. Makavej, 2010), Polet na avtostop (Let autostopem; nakl. Bălgarski pisatel, 2012) a Mälčanie po Bredbäri (Mlčení podle Bradburyho; nakl. BPO, 2017). Jejím prozatím posledním výtvozem je album autorčiných obrazů doprovázených vlastní poezií Koj si ti? (Kdo jsi ty?, nakl. Zachari Stojanov, 2019).

Marcel Černý

Cvičení ze samoty (Samota je sval)

Tělo

ovinuté kolem sebe
ve škrtícím chvatu
imituje objetí.

Pozastavení zkroucené
do sochy nejnítěrnějšího přání,
prsty vrostlé do žíznivých studen
měkké, zmateně poddajné kůže.

A ta –
se zježí, pak povolí,
a znova naježí –
jediná známka života
v tomhle narkotizovaném obraze.

Ženě nesluší...

Ty jsi nositelka něžného a půvabného –
říkáte mi pohledem,
který očekává,
že vám to potvrdím úsměvem.
Dovolte mi,
aniž byste mě soudili,
uříznout si ucho

jako Van Gogh
anebo zemřít v počtách a výčtkách
jako Toulouse-Lautrec,
vyprávějte mi
o více ženách, které
zemřely pro umění,
i o méně takových, které
zešlely nebo ztratily samy sebe
z lásky
k muži nebo dítěti.
„Ženě smutek nesluší!“
káral ji často,
zapínaje si kalhoty,
než odešel pryč
a zanechal ji o samotě –
aby byla něžná a půvabná.
Jakkoliv.

Tragédie našich dní

Po všech těch self-help knihách pochopíš:
Hamlet se prostě musí naučit zvládat emoce
a Goethův Werther zas potřebuje meditovat,
ale nedávno tě napadlo,
že s tragédiemi ses nesetkal už dávno.
Kdo má něco takového zapotřebí –
pomysli si roztržitě,

skloněn nad mailem vážného obsahu.
Ty jsi tím, kdo
má svůj osud pod kontrolou,
ty jsi tím, kdo
se může osobní tragédii vyhnout –
Liberální nový svět!
Máš moc
přijímat rozhodnutí proti sobě samému,
a následně dštít na internetu síru
jako pomínutý,
pokud chceš.
Můžeš si vybrat,
jak velký tvůj svět bude
a jak daleko dohlédneš...
Cítíš, jak je ti dobře, když
mluvíš s náhodným účastníkem
konference,
rozhovory s ním jsou tak nudné –
málo zůstává, abys dokázal soucítit
s chaosem v jeho hlavě
(tak vzdáleně povědomým),
proto se rychle přesuneš pryč
a zapředeš jiný rozhovor
o bitcoinech,
o teslách
anebo o nominacích Sophie Turnerové –
ano, v tom se nemůžeš zmylit, plus tenhle

pocit, že jsi cool
 a držíš krok s moderními trendy,
 tě vyzvedne na špičkách –
 nad sebe sama –
 ty jsi součástí světa.
 Ty jsi plnoprávným členem
 tohoto zmenšujícího se světa,
 který nemá čas pro malé dobré lidičky,
 ale oni jaksí (slyšíš zdáli)
 ještě pořád existují –
 ti, kteří
 myslí
 a smutní
 a myslí
 a jaksí ještě pořád žijí.
 Ty jsi našťestí vždýcky zaneprázdněn
 něčím povytce neodkladným –
 volání, chat, elektronická pošta,
 domluva...
 Jednu z oněch pozdních nocí však
 máš chvílku být o samotě,
 nikdo ti nepíše na Facebook,
 WhatsApp, Snapchat ani Tinder.
 Máš minutu,
 abys dovolil zapomenuté myšlence
 navštívit tě
 a jako černokněžník
 elegantním mávnutím
 nadzvednout tenoučkou blanku
 mezi tebou a sebou.
 Zranitelně se rozpouštíš
 v londýnském dešti.
 Zůstaneš pozadu za svým
 nabitým grafikem,
 zůstaneš pozadu za rytmem města,
 obrátíš pohled dovnitř.
 Všichni si toho v práci všimnou,
 nikdo se nebude ptát.
 Město nepočká.
 Teplá přecpaná náruč Londýna,
 předtím tak příjemně sevřená,
 nyní povolila, ale ty
 jako tulák žebráš
 o sdílený okamžik slabosti
 v davu,
 zcela nahý, s probuzenou citlivostí.
 Přecházejí tě jako dalšího blázna
 v pořadí, vyhozeného
 z kolotoče nikomu nic
 nepromíjejícího města.
 Mohl by ses proměnit v tragický obraz,
 avšak takové už nejsou –
 Ty si zasloužíš něco lepšího.
 Otevřeš si nějakou motivační knihu,
 opět se ti vrací síly
 díky oblíbeným TED Talks.
 Fake it till you make it.
 Upgraduješ tu svoji městskou mentalitu,
 a město pohlédne přes rameno
 a usmívá se ti znovu vstříc,
 bere tě za ruku,

Tak tě zas vítám,
 oplatíš poklonu a ejhle –
 běžíte společně po polích smogu,
 a znovu jsi doma...
 Samolibě se uculuješ
 nad dalším důležitým, neodkladným,
 urgentním e-mailem.
 Ty dovedeš
 překonávat život
 podstatně lépe
 než ubohý Werther.

Když se oblečení lidé svlékají

„Heče peče, Ford a špás,
 spoj se s dívkou hned naráz,
 chlapi, dívky v roztožení,
 teď dojdete uvolnění.“
 Konec civilizace
 aneb Překrásný nový svět
 Aldouse Huxleyho
 (citováno z českého překladu
 Stanislava Berounského a Josefa Kostohryze)

Když se oblečení lidé svlékají
 pixel po pixelu,
 hned víš –
 Dalí je dvojité přítomen pod kůží.
 Následuj nás, zvou mě,
 a já se zapojím do života.
 ...avšak naše okamžiky se roztékají
 různou rychlostí,
 jako různé druhy syra.*
 Krychlovitá hlava
 mi nepřiléhá k jejich kulatým tvarům
 a současně tahle kulovitá tělesa
 zcela nevyplňují
 mou krychlovitou hlavu,
 a tak nemohu říct,
 kdo z nás je odsouzen k samotě...
 Vyvěšená z vlastní kůže nad jevištěm,
 zvědavě rozhrnuji oponu
 k rozpixelovaným zdvojeným obrazům,
 abychom se setkali současně
 zevnitř i zvenčí
 pod modravou sítí kovového nebe.
 Líbáme luny,
 slité v jednu,
 a její bledé světlo
 od sebe v matném preludu odlučuje
 jejich štěstí a mou samotu,
 abychom slavili společně.
 Když se probudíme,
 budeme se znovu přetvařovat,
 že jsme si podobní.

*Odkaz na obraz Trvalost paměti
 Salvadora Dalího, na němž jsou
 roztékající se hodiny inspirovány

rozteklým camembertem
 za teplého letního dne.

Důslednost

Prší,
 ona se zastaví na ulici,
 vyndá si deštník,
 rozevře ho
 a pokračuje, střechu
 nad hlavou, dál.
 Ještě dlouho potom
 se nestačím divit,
 že se stihla připravit
 pro případ, že zaprší.
 Řádnost takového přístupu znám,
 ale nechápu ho.
 A lámu si hlavu, jestlipak
 se i já kdy podřídím tomu nařízení
 a budu ráno sledovat předpověď
 a mít čas se zastavit na ulici
 prostě proto, abych roztáhla deštník?
 Možná že je řádně přichystána, protože
 nepřemýšlí křižovatku za křižovatkou
 o dívce, která si nerozprostřela deštník,
 protože ho neměla,
 protože si sotva zjistila ranní předpověď
 počasí,
 protože ji to vlastně
 sotva zajímá,
 poněvadž má na práci důležitější věci –
 například sledovat ženu s deštníkem.
 „I ty jsi důsledná,“
 konejší mě mámin hlas
 odkudsi zevnitř.
 Konec konců,
 v tom, že jsem pořád bez deštníku,
 není nic náhodného.

Život

Rozdíl mezi mnou a Sárrou
 spočívá v tom, že
 ona při hledání pravdy
 nenechá proklouznout mezi prsty
 jediný kamínek.
 Bude do zemlení klást otázky,
 a dokonce
 doufat v odpovědi,
 zatímco já
 jednoho dne zradím
 a vymyslím si pravdu sama.
 Budu žít „pravdivě“.
 Sára se v porovnání se mnou
 zblázní nepochybně dřív,
 a já
 jí budu závidět.